

Zaujetí výchozího prostoru

V článku se chci na základě získaných dosavadních zkušeností ze štábních cvičení zabývat vlivem charakteru bojové činnosti při zahájení války na přípravu a zaujetí výchozího prostoru.

Charakter války a jeho vliv na bojovou činnost

Nezbytná podmínka pro pochopení a úspěšné řešení přípravy a zaujetí výchozího prostoru je hluboká analýza charakteru soudobé války. Bez toho nelze správně stanovit způsoby a formy vedení bojové činnosti a řešit hlavní úkoly v operační přípravě štábů.

Charakteristika války z hlediska vojenskotechnického se mění podle stavu rozmístění sil na předpokládaném válčišti, v závislosti na výrobě, technickém vybavení armády a poměru sil. Zkušenosti z dosavadních válek ukazují, že čím větší a silnější je arzenál prostředků, kterým obě strany disponují, tím složitější je charakter války, způsob a formy její přípravy, jejího zahájení a vedení.

V současné době nemůžeme jednoznačně tvrdit, že ozbrojený konflikt za účasti Sovětského svazu a USA bude vždy a za všech okolností válkou jadernou, ve které obě strany plně použijí všechny soudobé prostředky ničení, včetně strategických jaderných zbraní. Existuje dosti důvodů pro to, abychom předpokládali, že v řadě případů bojující strany nepoužijí veškerý svůj jaderný potenciál.

Z hlediska charakteru použitých zbraní může proto příští válka být buď **všeobecnou jadernou válkou** nebo **válkou bezjadernou**, vedenou klasickými prostředky, v jejímž průběhu může dojít k omezenému nebo všeobecnému použití jaderných zbraní nebo i **válkou vedenou od začátku až do konce jen klasickými prostředky ničení**. Tyto války se budou v podstatě lišit možnostmi použití prostředků ničení, svým

rozsahem, intenzitou a délkou, strategickými úkoly, způsoby dosažení vojensko-politických cílů, pravděpodobnými důsledky, podmínkami fungování ekonomiky a celou řadou dalších otázek.

Jaderné válce může předcházet období ohrožení. V této válce, která bude od samého začátku zahájena s neomezeným použitím jaderných zbraní, budou obě bojující strany sledovat ty nejrozhodnější cíle. Každá z bojujících stran se bude snažit v maximální míře použít všechny své vojenskoekonomické a morálně politické síly k úplné porážce nepřítele. Vojenské operace v ní nabudou okamžitě globálního charakteru a z hlediska času bude mít se vši pravděpodobností rychlý průběh. Její příznaky se budou zřejmě projevovat pronikavým zostřením vztahů mezi státy a ozbrojenými konflikty lokálního charakteru. Obě strany se budou snažit maximálně využít tohoto období k uvedení svých ozbrojených sil do nejvyššího stupně pohotovosti.

Nelze vyloučit ani variantu **nenadálého zahájení války**. To je podmíněno možnostmi prakticky okamžitého použití strategických jaderných sil. Nelze při tom vyloučit i nebezpečí jejich náhodného použití. Nenadálý úder má těžké následky pro opačnou stranu.

Válka zahájená s použitím klasických zbraní, přecházející ve válku jadernou je podmíněna řadou objektivních příčin politického a vojenského charakteru. Hlavní příčinou je snaha většiny zemí NATO odolat překročení „jaderného prahu“ a vy-

hnout se zničení vlastního území. Proto lze předpokládat, že protivník se bude snažit udržet válečnou činnost v rámci bezjaderné války a jen v případě nebezpečí zničení vlastních ozbrojených sil se uchýlí k použití jaderných zbraní.

V případě reálného nebezpečí ztráty důležitých strategických čar a objektů může nepřítel přejít buď k **odstupňovanému použití** operačně taktických prostředků jaderného napadení, anebo je použije v plném rozsahu.

Bezjaderná válka, tj. válka, která od jejího začátku až do konce bude vedena pouze klasickými prostředky, může vzniknout i v Evropě. Na válčících jsou dnes vytvořena silná uskupení pozemních vojsk, letectva a námořnictva, schopná vést tuto bojovou činnost. Zničení takového uskupení a vítězství nad ním bude vyžadovat maximálního vypětí ozbrojených sil a možností státu. Z hlediska času bude zřejmě tato válka mnohem delší.

Hlavním způsobem vedení bezjaderné války bude postupné ničení rozvinutých uskupení ozbrojených sil nepřítelů na ze-

mi, ve vzduchu i na moři se současným obsazováním jeho území.

Závěrem tedy lze říci, že soudobá válka může tedy mít, v závislosti na řadě faktorů, různý charakter i obsah a že různé mohou být i způsoby jejího zahájení. Proto charakter bojové činnosti při zahájení války a tím i charakter první frontové (armádní) operace bude ve značné míře záviset na tom, zda budou, či nebudou použity jaderné zbraně. To vše vyžaduje pružné plánování a pečlivou přípravu výchozího prostoru, protože při volbě uskupení vojsk frontu (armády) je třeba vycházet z nutnosti vytvořit takové podmínky, aby toto uskupení umožňovalo rozdrtit protistojícího nepřítel. Tj. ve všech případech, jak při vedení operace s použitím, tak i bez použití jaderných zbraní.

Mluvíme tedy o **jednotném operačním uskupení**, které podstatně ovlivní přípravu a zaujetí výchozího prostoru.

V podstatě půjde o to, aby vojska zaujala takovou sestavu, která by umožnila zabránit nepříteli v proniknutí na naše území a vytvořila podmínky pro úspěšné zasazení vlastních vojsk.

Příprava a zaujetí výchozího prostoru

Příprava a zaujetí výchozího prostoru není otázkou nová, jako spíše v nedávné minulosti nedocenená a opomíjená.

Vytvoření převahy nad nepřítelem úzce souvisí se soustředěním sil a prostředků na poměrně úzkých úsecích fronty, což však sebou nese nebezpečí jejich zničení v případě použití jaderných zbraní.

Operační uskupení vojsk frontu (armád) bude nejčastěji dvousledové a u frontu pak ještě se zálohami, které budou tvořit jednotlivé vševojskové divize. Hlavní úsilí vojsk bude soustředěno na směrech hlavního úderu. Aby byla nepříteli snížena možnost zničit naše úderné uskupení, je třeba pečlivě budovat **výchozí prostor**, maskovat vojska, ukrýt živou sílu i techniku v objektech se spolehlivým stupněm ochrany proti účinkům jaderných zbraní a rozmísťovat vojska rozptýleně jak podél fronty, tak i v hloubce.

Do úseku průlomu ke zteči z chodu se budou vojska soustřeďovat přesunem na sbíhavých směrech. Po splnění úkolů musí rychle rozšiřovat vlnu do stran a pronikat do hloubky sestavy nepřítelů.

Příprava výchozího prostoru vojsk před zahájením bojové činnosti si proto v soudobých podmínkách zaslouží velkou pozornost. To je dáno zejména vysokým stupněm pohotovosti raketových jaderných prostředků, letectva, uskupením vojsk

pravděpodobného nepřítelů na Západním válečném území i možnostmi nenadálého jaderného úderu a nebezpečí agrese ze strany nepřítelů.

Výchozí prostor budují vojska frontu (armád) již v míru a budou ho zaujímat již v období zvýšeného politického napětí, kdy budou intenzivně pokračovat v jeho budování a úpravě. Včasná ženijní příprava výchozího prostoru zvyšuje životaschopnost vojsk a vytváří příznivé podmínky pro odrazení možné agrese nepřítelů a pro přechod do útočné operace v různých podmínkách války. Nejlépe je třeba upravit prostory na směrech pravděpodobného úderu. Zde je nutné hluboce učenit rozvětvenou síť postavení a čar, ze kterých pak budou moci vojska přejít do protíúderu (protiztečí) a do útoku.

Těžiště příprav ve výchozím prostoru bude spočívat v ženijní přípravě pásma armád, přičemž se v maximální míře budou využívat ochranné vlastnosti terénu i bojové techniky.

Výchozí prostor vojsk frontu (armád) zahrnuje:

— obranná pásma (postavení) svazků a útvarů, vyčleněných k zabezpečení překrytí státní hranice;

— obranná pásma svazků armád prvního sledu (na důležitém směru i druhého pásma obrany);

— prostory rozmístění armády druhého sledu frontu, druhých sledů armád a záložních divizí frontu;

— prostory bojového rozmístění raketového vojska a palebná postavení dělostřelectva a protiletadlového dělostřelectva frontu a armád;

— rozmístění letectva frontu;

— prostory rozmístění vojenských záloh frontu (armád);

— místa velení;

— čáry rozvinutí svazků k protiúderům (protiztečím) a k přechodu do útočné operace;

— osy zabezpečující vyvedení vojsk na čáry zasazení;

— pásma ženíjných zátarasů;

— záložní pásma (postavení) obrany vševojskových svazků, záložní prostory bojového rozmístění raketového vojska, záložní prostory palebných postavení dělostřelectva a protiletadlového vojska, záložní prostory soustředění záloh, míst velení a klamná opatření.

Všechna tato opatření sledují cíl zabránit nepříteli v proniknutí na naše území a vytvořit podmínky pro zasazení vlast-

ních vojsk a pro přechod do útočné operace. Jsou velmi náročná na síly, prostředky, materiál a čas. K tomu přistupuje i vliv a význam prostoru, tj. horského a zalesněného masívu Č. LESA a ŠUMAVY v prostoru státní hranice, které do značné míry budou mít vliv na vyčlenění sil a prostředků a na časové normy.

K zabezpečení splnění těchto úkolů a opatření se proto zpracovává „Plán přípravy a zaujetí výchozího prostoru“. Podle operačních propočtů, převzatých od Sovětské armády, budou vojska frontu schopna plně vybudovat výchozí prostor do 14 dnů. Přitom hodnota obranných a ochranných prací bude na jednotlivých směrech a pásmech různá, v závislosti na pohotovosti vojsk, pořadí a způsobu zaujetí výchozího prostoru.

Na **závěr** chci zdůraznit, že hlavní vliv na přípravu, budování a zaujetí výchozího prostoru bude mít charakter a způsob zahájení války. Významným činitelem, který do značné míry ovlivní přípravu výchozího prostoru a jeho zaujetí, jsou opatření uskutečňovaná již v míru, v období zvýšeného politického napětí a předem připravená opatření překrytí státní hranice.